

Warszawa, dnia 22 lutego 2024 r.

Szanowny Pan Minister
dr hab. Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na złożony do Akademii Wymiaru Sprawiedliwości przez Departament Strategii i Funduszy Europejskich w Ministerstwie Sprawiedliwości wniosek o analizę interpelacji nr 1042 z dnia 30.01.2024 r. Pani Poseł Karoliny Pawliczak oraz interpelacji nr 980 z dnia 30.01.2024 r. Pani Poseł Barbary Oliwieckiej, uprzejmie przekazuję stanowisko Akademii Wymiaru Sprawiedliwości.

Równocześnie, mając na względzie konstytucyjną zasadę autonomii nauki oraz ważny interes publiczny, jakim jest dobre imię pracowników, funkcjonariuszy SW oraz studentów Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, poniższe stanowisko przekazuję w formie listu otwartego.

W świetle ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010 r. Akademia Wymiaru Sprawiedliwości¹ jest jednostką organizacyjną Służby Więziennej, posiadającą osobowość prawną. W 2021 r. Uczelnia rozszerzyła zakres swojej działalności o prowadzenie kształcenia przyszłych kadr organów wymiaru sprawiedliwości oraz służb realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego.

Następnie w sierpniu 2022 r. w wyniku przeprowadzonej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki wraz z Komisją Ewaluacji Nauki ewaluacji działalności naukowej za lata 2017-2021, uczelnia otrzymała kategorię naukową A w dwóch dyscyplinach – nauk o bezpieczeństwie oraz pedagogiki, która to kategoria umożliwia nadawanie stopnia doktora oraz doktora habilitowanego, w tym prowadzenia szkół doktorskich. Ocena ta dokonywana była w oparciu o trzy kryteria

- 1. poziom naukowy i artystyczny prowadzonej działalności naukowej (m. in. artykuły, monografie naukowe, wynalazki);
- 2. efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych, przy czym ocenie podlegały projekty finansowane w trybie konkursowym, co oznaczało, że nieprawdziwa jest teza jakoby Akademia Wymiaru Sprawiedliwości uzyskała swój status akademicki dzięki środkom z Funduszu Sprawiedliwości, albowiem nie były one jej przyznawane w trybie konkursowym a sam Fundusz Sprawiedliwości jako projektodawca nie był uznawany przez Komisję Ewaluacyjną Nauki, gdyż ocenie podlegały wyłącznie granty przyznane przez instytucje zagraniczne, organizacje międzynarodowe, Ministerstwo Nauki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki oraz Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;

¹ Zgodnie z Ustawą z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie nazwy uczelni służb państwowych nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości i o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw od 1 września 2023 r. Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości (dawniej Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki) zmieniła nazwę na „Akademia Wymiaru Sprawiedliwości”.

- 3. wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki.

Dzięki wynikom ewaluacji działalności naukowej Uczelnia stała się z mocy prawa uczelnią akademicką, zostając pierwszą uczelnią służby więziennej w Europie, która otrzymała uprawnienia do nadawania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego. Od dnia 1 października 2023 roku w Akademii funkcjonuje Szkoła Doktorska, co stanowi o tym, że uczelnia nieustannie się rozwija, w tym w szczególności planuje otwarcie nowych kierunków, a tym samym zwiększenie liczby studentów.

Obecnie Akademia Wymiaru Sprawiedliwości jest więc publiczną uczelnią akademicką służb państwowych (nie jest już publiczną uczelnią zawodową), a jej statutowym celem działalności jest kształcenie i wychowywanie funkcjonariuszy Służby Więziennej, funkcjonariuszy innych służb oraz osób cywilnych. Akademią Wymiaru Sprawiedliwości kieruje jako Rektor-Komendant – dr Michał Sopiński, który 24 marca 2023 r. został powołany na to stanowisko uchwałą przez Senat Uczelni na pięcioletnią kadencję spośród pracowników Uczelni lub funkcjonariuszy pełniących służbę na Uczelni, posiadających co najmniej stopień doktora na podstawie art. 66 a ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010 r. Wybór ten nastąpił więc zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Następnie na podstawie ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie nazwy uczelni służb państwowych nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości i o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona na mocy art. 9 ust. 1 szczególna regulacja, zgodnie z którą w roku 2023 Minister Sprawiedliwości w ustawowym terminie powołał doktora Michała Sopińskiego na stanowisko Rektora-Komendanta Akademii Wymiaru Sprawiedliwości na pięcioletnią kadencję, która rozpoczęła się z dniem 1 września 2023 r.

Wybór ten nastąpił zgodnie z przepisami prawa i przy zachowaniu konstytucyjnej zasady autonomii szkół wyższych, albowiem regulacja przewidziana w art. 9 ust. 1-3 nie zastąpiła zasadniczo sposobu powoływania Rektora Uczelni przewidzianego w art. 66a ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej, a jedynie stanowiła pewien wyjątek od reguły, gdyż w przedmiotowej ustawie brak jest unormowań, które wskazywałyby na wyłączenie stosowania przepisów ustawy o Służbie Więziennej. Tym samym, nadal w mocy pozostaje art. 66a ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej, zgodnie z którym Rektora powołuje Senat Uczelni na pięcioletnią kadencję. Powyższe oznacza, że art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej regulował jedynie jednorazowo powołanie Rektora Akademii Wymiaru Sprawiedliwości przez Ministra Sprawiedliwości na pięcioletnią kadencję, nie dając mu innych uprawnień. Należy więc uznać, że po upływie kadencji Rektora powołanego przez Ministra Sprawiedliwości, stosować będzie należało przepis art. 66a ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej, a zatem Rektor zostanie powołany przez Senat Uczelni.

W świetle powyższego, jakiegokolwiek kwestionowanie przez władze publiczne legalności dwukrotnego powołania na stanowisko Rektora-Komendanta dr. Michała Sopińskiego należy uznać za całkowicie nieuprawnione. Byłoby ono nie tylko sprzeczne z prawem powszechnie obowiązującym ale też doprowadziłoby do niekorzystnych skutków w Służbie Więziennej, kuratelii sądowej oraz całym wymiarze sprawiedliwości. Kierowanie Akademią Wymiaru Sprawiedliwości przez Rektora-Komendanta jako organu uczelni, oznacza bowiem obowiązek osobistego podpisywania przez niego szeregu dokumentów o charakterze kreacyjnym, zmieniającym lub uchylającym oraz podejmowania przez niego innych czynności tego typu. Dlatego też podważenie legalności powołania Rektora-Komendanta powołania oznaczałoby nieważność z mocy prawa wszystkich podpisanych przez niego:

- przyjęć na studia cywilne
- przyjęć na studia mundurowe (w tym w służbie kandydackiej SW)
- przyjęć na studia podyplomowe (w tym studia oficerskie)

- dyplomów ukończenia studiów bądź etapu studiów na wszystkich prowadzonych kierunkach i innych formach kształcenia (w tym studiach oficerskich w SW)
- decyzji o skreśleniu z listy studentów oraz decyzji dyscyplinarnych
- decyzji o przyznaniu świadczeń socjalnych oraz stypendiów za osiągnięcia w nauce
- nadanych funkcjonariuszom i studentom służby kandydackiej przez Rektora-Komendanta stopni w SW
- wyższych stopni w SW nadanych funkcjonariuszom przez Ministra w wyniku skierowanych przez Rektora-Komendanta wniosków o nadanie wyższych stopni w SW
- umów o pracę, w tym podpisanych aneksów zmieniających
- umów cywilnoprawnych
- umów w trybie PZP
- wielomilionowych umów inwestycyjnych
- czynności notarialnych, w których brał udział Rektor-Komendant jako organ uczelni
- wniosków związanych z przepływem środków finansowych zawartych z Ministerstwem Sprawiedliwości, Centralnym Zarządem Służby Więziennej, Funduszem Sprawiedliwości, Funduszem Aktywizacji Skazanych oraz innymi podmiotami publicznymi
- sprawozdań, rozliczeń, przekazania dokumentacji do Ministerstwa Sprawiedliwości, Funduszu Sprawiedliwości oraz innych podmiotów publicznych.
- porozumień krajowych i międzynarodowych z innymi uczelniami i podmiotami szkolnictwa wyższego
- powołań na stanowiska służbowe w uczelni oraz przyznanych dodatków służbowych
- decyzji w sprawie kwater tymczasowych i lokali
- dokumentów związanych z systemem POLON i ewaluacją nauki
- innych dokumentów związanych z prowadzeniem kształcenia w Uczelni, w tym w ramach Szkoły Doktorskiej;

Nadzór nad Akademią Wymiaru Sprawiedliwości sprawuje Minister Sprawiedliwości, przy czym zgodnie z art. 70 ust. 5 Konstytucji RP zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie. Autonomia szkół wyższych oznacza przyznanie im znacznego stopnia samodzielności wyrażającej się przede wszystkim w możliwości stanowienia o wszystkich obszarach swojego działania. Regulacja ta tworzy szczególną pozycję prawną szkół wyższych, których niezależność ma gwarantować zarówno wysoką jakość badań naukowych, jak też wysoką jakość kształcenia, zaś obowiązkiem władzy publicznej jest tworzenie optymalnych warunków dla wolności badań naukowych i twórczości artystycznej, wolności nauczania oraz autonomii społeczności akademickiej

Służba Więzienna jest jedną z kluczowych Służb Mundurowych Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiadającą za bezpieczeństwo państwa i obywateli, co niesie za sobą konieczność posiadania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej stosownych kompetencji i umiejętności. Do realizacji tego celu niezbędne jest posiadanie odpowiedniego zaplecza naukowo-dydaktycznego, co też Akademia Wymiaru Sprawiedliwości zapewnia w ramach prowadzonych studiów. Obecnie na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych w Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, uczy się ponad 800 studentów. Dodatkowo na prowadzoną w Uczelni aplikację kuratorską przyjęto też ponad 100 aplikantów kuratorskich. Akademia Wymiaru Sprawiedliwości ma też liczne grono absolwentów liczące już blisko 2000 osób. Ponadto Uczelnia realizuje programy kształcenia także dla studentów cywilnych. Działalność AWS jest ukierunkowana na kształcenie kadry wymiaru sprawiedliwości, która w przyszłości przyczyni się do ulepszenia Rzeczypospolitej Polskiej jako demokratycznego państwa prawa, mającej w poszanowaniu podstawowe prawa wszystkich obywateli oraz zasady konstytucyjne. Powyższe stanowi statutowy cel działalności Uczelni.

Na kanwie międzynarodowych porozumień, Akademia Wymiaru Sprawiedliwości buduje swój potencjał rozwojowy jako dynamiczny podmiot na rynku uczelnianym. O szczególnych warunkach i kompetencjach Uczelni świadczy zaangażowanie w proces dydaktyczny praktyków o znacznym doświadczeniu zawodowym zdobytym w szeregach Służby Więziennej wraz z wiodącą w obszarze resocjalizacji, bezpieczeństwa i kryminologii kadrą akademicką oraz osobami związanymi z innymi formacjami. Zmiany dotyczące zatrudnienia kadry oraz z pełnioną w niej służbą przez funkcjonariuszy związane są z dynamicznym rozwojem Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, względami emerytalnymi oraz naturalną fluktuacją na rynku pracy. Podnoszone w interpelacjach informacje o możliwych nieprawidłowościach na uczelni odnoszą się zaś do raportu Najwyższej Izby Kontroli wskazującego na brak właściwego nadzoru rektora uczelni dotyczący okresu od 1.01.2018 r. do 30.04.2022. Rektorem-Komendantem, któremu zarzucono wówczas niegospodarność był – dr Marcin Strzelec, zaś obecny Rektor-Komendant - dr Michał Sopiński nie był w tym czasie nawet pracownikiem uczelni. Podstawowym źródłem finansowania Akademii Wymiaru Sprawiedliwości pozostają środki budżetu państwa, przy czym wysokość całego budżetu przeznaczonego na ten cel ustala corocznie ustawa budżetowa. Zgodnie z powyższym Uczelnia nie pokrywa kosztów swojego funkcjonowania ze środków pochodzących z Funduszu Sprawiedliwości, lecz z budżetu państwa.

Akademia Wymiaru Sprawiedliwości, jako jedyna uczelnia Służby Więziennej, pełni istotną rolę w kształtowaniu regulacji prawnych dotyczących penitencjarystyki, co nie może odbywać się bez korzystania z bogatych doświadczeń innych krajów Unii Europejskiej, czy też Norwegii (jako państwa znanego z nowoczesnych rozwiązań w ramach sądownictwa). Akademia Wymiaru Sprawiedliwości prężnie współpracuje z Konfederacją Europejskich Kuratorów Sądowych (Confederation of European Probation), której głównym zamierzeniem jest zwiększenie bezpieczeństwa społeczności krajów Unii Europejskiej poprzez resocjalizację i reintegrację przestępców oraz zapewnienie najlepszych możliwych interwencji w celu ograniczenia przestępczości i jej skutków. Akademia Wymiaru Sprawiedliwości od początku swojego istnienia jest członkiem konsorcjum uczelni wyższych oraz instytucji realizujących badania oraz szkolenia w obszarze penitencjarystyki, bezpieczeństwa i kryminologii. Członkowie The European Prison Training Academies (EPTA) reprezentują wszystkie państwa Unii Europejskiej oraz Rady Europy. Kluczowym zadaniem konsorcjum (EPTA) jest wymiana doświadczeń i wyników badań pomiędzy międzynarodowymi członkami stowarzyszenia. Uczestnictwo w tak prężnym oraz doświadczonym stowarzyszeniu pozwala Akademii Wymiaru Sprawiedliwości na bezpośrednią wymianę tych doświadczeń, bieżącą konsultację z Instytucjami posiadających te same lub zbliżone problemy w środowisku więziennym a będące w wielu kwestiach autorytetem. Uczelnia posiada także umowę bilateralną z Norweską Akademią Kształcenia Służb Penitencjarnych w Lillestrom. Uczelnia realizuje projekty finansowane z Funduszy Norweskich oraz zawarła porozumienie z Akademią Służby Więziennej Republiki Czeskiej, Przykarpackim Uniwersytetem Narodowym im. Wasyla Stefanyka z Ukrainy, krajową Szkołą Szkolenia Funkcjonariuszy Więziennych TARGU – OCNA w Rumunii i z ENAP we Francji.

Podsumowując, Akademia Wymiaru Sprawiedliwości jest wprawdzie młodą jednostką organizacyjną, jednak posiada ogromny potencjał, ugruntowane kontakty na arenie międzynarodowej i klarownie określone perspektywy rozwoju.

Z wyrazami szacunku

dr Michał Sopiński
Rektor-Komendant
Akademii Wymiaru Sprawiedliwości